

El Sr. Verrier ignora així mateix la copiosa documentació referent a Arnau de Vilanova trobada en el transcurs dels quaranta anys darrers per Alòs-Moner, Olmos i el P. Martí de Barcelona als arxius del Principat i de València. Pren les seves fonts d'informació de les antigues monografies d'Hauréau i Menéndez Pelayo, dels *Documents* de Rubió i Lluch i de les primeres obres de Finke fins al 1908. Només així es comprèn la seva gosadia a voler anivellar la tesi de la catalanitat i valencianitat d'Arnau amb la tesi provençal, quant al grau de probabilitat i a la solidesa dels fonaments d'una i altra. Àdhuc partint de les fonts esmentades, li cal extorsionar a gràtiant els testimonis dels reis germans Jaume II i Frederic III, el del papa Bonifaci VIII i el del propi Arnau que el fan inequívocament català, així com el del papa Climent V que li diu «clergue de la diòcesi valenciana». El Sr. Verrier juga constantment l'equívoc entre pàtria d'origen i pàtria d'adopció, més enllà del que els textos consenten. En canvi, vol fonamentar la tesi provençal en un text tardà de l'historiador Villani i en un altre pres de la fantasiosa biografia d'Arnau que el metge renaixentista Champier anteposà en 1520 a una col·lecció de les seves obres mèdiques. Sobre fonaments encara més febles es basa la hipòtesi llenguadociana, inventada en els segles XVII i XVIII per dos historiadors locals — Strobelberger i Astruc — per tal d'afalagar la vanitat dels montpellerins. El Sr. Verrier ho reconeix i no insisteix massa a defensar-la; però no pot amagar la seva simpatia per la hipòtesi provençal. Més que les raons allegades fins ara en favor d'aquesta, pesen en el seu ànim les descobertes pròpies, ço és: el parentiu d'Arnau amb els Blasi i la coincidència, per a ell molt significativa, que Joan Blasi anés a finir els seus dies a Vilanova de Vença, en un recó de Provença. En aquest fet l'autor endevina la misteriosa atracció que exercí sobre Joan la vila on nasqué sa mare, la suposada germana d'Arnau, i Arnau mateix. Jo diria que el problema rep així en les mans del Sr. Verrier una solució sentimental, ja que no documental. En un altre lloc (*AST*, XX (1947), 5-19), a consultar pel lector que s'hi interessi, he analitzat minuciosament la singular actitud adoptada pel Sr. René Verrier en el problema dels orígens d'Arnau de Vilanova.

Hem d'agrair al Sr. Verrier la nova documentació que ha reeixit a exhumar dels arxius de Marsella i el profit que n'ha tret per a refer les biografies d'Ermengol i Joan Blasi. Coneixem ara força millor la família d'Arnau de Vilanova, i aquesta coneixença obre perspectives prometedores per a l'explicació d'algun aspecte, encara enigmàtic, de la personalitat i de l'obra científica i religiosa d'Arnau. Però, amb la mateixa franquesa, haig de dir que considero balder el seu assaig d'aclarir els orígens d'Arnau de Vilanova, mancat per deficiència d'informació i viciat per un prejudici que traspua a cada pàgina del seu llibre.

Joaquim CARRERAS i ARTAU

ARTURO FARINELLI: *Poesía del Montserrat y otros ensayos (Milá y Fontanals — Maragall — Poesía del Montserrat)*. [Barcelona, Bosch,] 1940. 168 pàgs.

Es una sort, i un motiu d'orgull per a nosaltres, que Arturo Farinelli, l'in-fatigable crític que pogué recórrer, sense trobar-s'hi estrany, gairebé totes les literatures europees, hagi fixat en aquests assaigs la seva atenció sobre dues preclares figures de les nostres lletres contemporànies, Milá i Fontanals i Joan Maragall, que és com donar-los entrada en el gloriós panteó literari que és la

immensa obra farinelliana. Com tots els estudis del gran crític italià, la present obra ha estat escrita amb emoció, posant-hi tot el cor. Fou un viatge a Montserrat, l'any 1935, en companyia dels seus amics Trias i Alòs-Moner, el fet que motivà aquest llibre. La Santa Muntanya desvetllà en l'esperit del gran comparatista el record de Humboldt i d'altres viatgers insignes que havien gaudit la pau del seu recer. I fou en aquest mateix viatge que, travessant els carrers de Vilafranca, aparegué en l'esperit del Mestre l'ombra patriarcal de Manuel Milà, i que el dringar d'una campana li evocà l'ànima commosa de l'autor de *Les muntanyes* i *La vaca cega*.

Tota l'obra de Farinelli és un esforç per a recollir les veus individuals que convergeixen, com en una orquestra, en la gran concepció de la *Weltliteratur*. El Mestre, un dels darrers romàntics, cercava la comprensió cordial de les figures que estudiava i s'esforçava a percebre'n llur accent més íntim. Els assaigs sortits de la seva ploma són sempre obra de la simpatia, i per això la seva crítica mai no és severa, i el desacord, expressat amb suavitat i com de passada. Les semblances que Farinelli escriu són de figures amb qui se sent lligat espiritualment, figures per ell estimades i amb les quals s'estableix una ampla comprensió. Amb paraula emocionada ens parla de la serenitat patriarcal de Milà i Fontanals, lliurat a la meditació de la poesia heroica castellana i de la poesia popular catalana, en recerca de les veus poètiques més pures; de la seva ànima contemplativa, d'una puresa gairebé angèlica, mal avinguda amb la passió indòmita, àdhuc quan té per intèrpret el mateix Shakespeare, i apologista constant de l'espiritualisme artístic, que troba meravellosament representat en Dant i en una part de l'obra de Calderón. I ens parla també del Maragall apòstol de la paraula viva, volent tancar en la poesia moments de gràcia original, en què els sons tornen a les coses la joventut del moment en què foren creades, i ens fan reviure l'emoció pura dels estats virginals. El vitalisme de Maragall, la seva victòria damunt el tumult, el seu afany d'universalitat, els seus contactes amb Goethe, són extensament glossats per Farinelli, amb preferència als valors de la seva poesia.

Aquest llibre, datat a Torí el desembre de 1939, és la veu d'un amic que ens fou adreçada en hores doloroses. Els catalans haurem de recordar-la sempre amb el més viu agraïment. Arrabassat d'aquest món l'abril de 1948, la memòria de Farinelli és digna que perduri per sempre entre nosaltres. No altra cosa que un record del Mestre hem volgut que fossin aquestes senzilles ratlles. «Lucirán mejorés tiempos», ens diu en el pròleg; «de las ruinas surgirán nuevos templos de civilización nueva; los muertos de grande espíritu volverán a la vida, y brillará de nuevo la esplendorosa luz invocada con todo el ardor de mi afecto en estas mis pobres páginas». Nosaltres, confiats en la perennitat dels valors espirituals, repetim amb fe aquestes paraules del Mestre.

P. BOHIGAS

Histoire sommaire de la poésie occitane des origines à la fin du XVIIIe siècle, par A. JEANROY. Toulouse, E. Privat - Paris, H. Didier, 1945. VIII + 184 pàgs.

Com a coronament d'una llarga i fecunda vida d'estudis de les lletres occitanes, el Sr. A. Jeanroy publicà, l'any 1934, *La poésie lyrique des troubadours*, obra bàsica per als estudis trobadorescs que consolidà la ben fonamentada i extensa fama del seu autor. Ara, onze anys després, el degà dels provençalistes